

پیاده‌روی روی اعصاب یکدیگر

به بهانه ۱۸ دسامبر روز جهانی عاری از خشونت

یوسف حیدری

گزارش نویسی

سازمان پزشکی قانونی می‌گوید نزاع خیابانی در تهران به نسبت سال قبل رشد ۲۰٫۵ درصد داشته و سکوی قهرمانی نزاع‌های خیابانی همچنان در اختیار این شهر بی‌دروپیکر است. براساس گزارش این سازمان از ابتدای فروردین تا پایان شهریور ماه امسال ۳۳۱ هزار و ۱۵۲ نفر به‌دلیل آسیب‌های ناشی از نزاع به مراکز پزشکی مراجعه کردند و ناگفته پیداست که این تنها آمار رسمی و متعلق به کسانی است که به پزشکی قانونی مراجعه کرده‌اند. این از آمار و خشونت آشکار که برای دیدنش کافی است سر بچرخانید و دو سه نفری را در حال یقه کشی و مشت و لگدیرانی ببینید؛ اما دامنه خشونت تنها به این‌ها ختم نمی‌شود، آنچه امروز می‌تواند تهران را به جایگاهی دست‌نیافتنی و فراتر از مرزها برساند، خشونت پنهان است.

خشونت‌های کلامی، درگیری‌های لفظی، خشونت در فضای مجازی، اهانت با زبان بدن و... چیزی است که تقریباً همه ما در طول روز آن را تجربه می‌کنیم و به‌عنوان تکمیل‌کننده این زنجیره، دیگرانی را هم مورد خشونت قرار می‌دهیم تا با اعصابی فرسوده به بستر برویم و فردا صبح با عجله وارد چرخه شویم.

با اینهمه، پژوهشگرانی را هم می‌توان یافت که این چرخه خشونت را به شکل دیگری تحلیل می‌کنند.

دکتر سعید معیدفر جامعه‌شناس برخلاف برخی که نگران افزایش آمار خشونت در ایران هستند، معتقد است با توجه به آنومی یا ناهنجاری‌های وحشتناکی که در جامعه موج می‌زند، میزان خشونت خیلی کم است. انگار جامعه در اوج رنج به نوعی همدلی نیز رسیده باشد: «وقتی ما

به انسان به‌عنوان موجودی اجتماعی نگاه می‌کنیم می‌بینیم نیازهای متعدد خودش را از کانال جامعه مرتفع می‌کند. یعنی در واقع اگر مسائل و مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، امنیتی و محیط زیست را از طریق جامعه بتواند حل کند می‌تواند زندگی مسالمت آمیز هم داشته باشد. بنابراین انسان از صفر تا صد زندگی، به جامعه و به یک سازمان اجتماعی نیازمند است. حال اگر قرار باشد جامعه در کوچکترین مشکلات به او کمک نکند و به‌عبارتی آن قدر روابط اجتماعی بهم ریخته باشد و سازمان اجتماعی منحل، دستگاه‌ها و سازمان‌های اداری درگیر انواع فساد، بی‌کفایتی و ناکارآمدی باشد این فرد بر سر کوچکترین نیازها با مشکل مواجه می‌شود.

به‌طور مثال اگر یک فرد هر روز ۱۰ نیاز داشته باشد و برای برطرف کردن ۹ نیاز آن درگیر شود و به نتیجه هم نرسد یا با مصیبت آن را برطرف کند وضع روحی و روانی او بهم می‌ریزد. این فرد در چنین شرایطی نمی‌تواند کنترلی بر رفتار خودش داشته باشد؛ درگیر می‌شود و این درگیری با فحاشی و ضرب و شتم همراه می‌شود. درواقع کسانی که وضعیت اقتصادی زندگی‌شان مطلوب نیست و نمی‌توانند حداقل‌های زندگی را برآورده کنند کنترل عصبی برای اداره یک زندگی معمولی را از دست می‌دهند.»

دکتر معیدفر با تشریح شرایط امروز جامعه می‌گوید: «در شرایط آشفته‌گونی که روابط اجتماعی، اخلاقی، اقتصادی و فرهنگی آسیب دیده است بازهم بسیاری از مردم با وجود مشکلات روحی یک حداقل‌هایی از متانت و صبر را به شکلی خود انگیخته رعایت می‌کنند و واقعا صبر و تحمل این مردم فوق‌العاده است. ما آدم‌های بدی نیستیم. من به‌عنوان یک ایرانی که اینجا در شرایط اجتماعی بهم ریخته درگیر خشونت

می‌شوم وقتی به کشور دیگری که سازمان اجتماعی محکمی دارد سفر می‌کنم به یکی از باهتجارترین افراد تبدیل می‌شوم. پس مشکل از من نیست بلکه مشکل سازمان اجتماعی فروریخته است.» این جامعه‌شناس به یکی از مشکلاتی که امروزه بسیاری از مردم با آن دست به گریبان هستند اشاره می‌کند و با بیان نبود مدیریت درست در حل این مشکل می‌گوید: «اکسیژن که نیاز اولیه زیست است به‌دلیل فروپاشی سازمان‌های اجتماعی و مدیریت غلط با بحران مواجه شده است و این روزها شاهدیم که بارها مراکز آموزشی را تعطیل می‌کنند و این ناشی از مدیریت غلطی است که انبوه جامعه را از پراکندگی سنتی و تاریخی در چند نقطه کشور به حاشیه شهرها می‌کشاند. به لحاظ ژنتیکی فردا چه بلایی سر این مردم خواهد آمد و نسل‌های آینده با این آلودگی و مشکلاتی که وجود دارد چه خواهند کرد؟ ما

پاسخی برای این پرسش ساده نداریم.»

■ **خشونت یک مقوله‌تهی است**
پدیده خشونت شهری یکی از معضلات مهم دوران جدید در کلانشهرهای ایران و جهان است. تحلیل اجتماعی خشونت از زوایای مختلف مستلزم واکاوی کارکرد نهادهای مختلف اجتماعی مثل نهاد خانواده، مدرسه و نهادهای رسمی و غیررسمی است. **دکتر یعقوب موسوی** جامعه‌شناس و عضو هیأت علمی دانشگاه الزهرا معتقد است برای بررسی علل افزایش خشونت باید نهادهای اجتماعی را که مسئولیت مفاهمه و آرامش و مداراگرایی دارند، آسیب شناسی کرد. وی با بیان اینکه «کژکارکردی» این نهادها تبعات و آثار فراوانی روی رفتار و شخصیت افراد می‌گذارد می‌گوید: «اگرچه از منظر روانشناسی تحلیل شخصیت افراد هم مهم است و باید چگونگی شکل‌گیری انگیزه‌هایی را که منجر

به بروز خشونت فیزیکی، کلامی و رفتاری می‌شود مدنظر قرار داد اما آنچه از منظر جامعه‌شناسی خشونت در شهر مهم است بیشتر معلول کژکارکردی نهادهای اجتماعی در شهر است. وقتی نهادها نتوانند وظایف خودشان را که یک نوع مداراگرایی در شهر است انجام بدهند شاهد خشونت بر سر

منافع افراد خواهیم بود. از نگاه دکتر موسوی خشونت به خودی خود، یک مقوله تهی است و چیزی در خودش ندارد: «خشونت تابع و وابسته شرایط مختلف درونی و بیرونی است. شرایط بیرونی یعنی کژکارکردی نهادهایی که به وظایف خودشان عمل نمی‌کنند. نهادهای عمومی مثل شهرداری که با وجود بودجه قابل ملاحظه در بخش فرهنگی به وظیفه‌اش عمل نمی‌کند. شهرداری‌ها امروزه در دنیا مأموریت مهمی در خشونت‌زدایی از شهر دارند و بایست نقاط آسیب خیز را شناسایی و به کمک کارشناسان برنامه‌های فوق‌العاده‌ای برای حل مشکلات داشته باشند.»

به‌اعتقاد این جامعه‌شناس اگر کارکرد نهادهای رسمی و غیررسمی را که مسئولیت بهسازی رفتاری را برعهده دارند بررسی کنیم نمره آنها در زمینه خشونت‌زدایی بسیار پایین خواهد بود: «توسعه ناموزون و غیرعقلانی شهر، باعث شده تا امروز مشکلات اجتماعی به‌صورت تصاعدی افزایش پیدا کند. حادثه‌ای مثل افزایش قیمت سوخت یا مسابقات ورزشی زمینه را براحتی برای بروز خشونت‌های جمعی فراهم می‌کند. کافی است یک حادثه کوچک در قسمتی از شهر مثل برخورد پلیس با چند نفر یا یک تجمع صورت گیرد تا خشم فروخته و ناراحتی و نارضایتی عمومی بروز پیدا کند. اگر مردم نتوانند اعتراض خودشان به نهادهای رسمی را ابراز کنند و خشم فروخته خود را بیرون نریزند، از نظر جامعه‌شناسی و روانشناسی

معیدفر جامعه‌شناس: در شرایط آشفته کنونی که روابط اجتماعی، اخلاقی، اقتصادی و فرهنگی آسیب دیده بازهم بسیاری از مردم با وجود مشکلات روحی یک حداقل‌هایی از متانت و صبر را به شکلی خود انگیخته رعایت می‌کنند و واقعا صبر و تحمل این مردم فوق‌العاده است. ما آدم‌های بدی نیستیم

ارتباطات رودررو ملاحظه یکدیگر را نکنیم، فضای مجازی به عرصه‌ای برای تاخت و تاز و فحاشی تبدیل می‌شود. اگر می‌خواهیم فضای مجازی سالمی داشته باشیم باید فضای واقعی تعاملات سازنده را در بیرون از این فضا به وجود بیاوریم. باید افراد در انجمن‌ها، تشکل‌ها، احزاب و صنف تربیت شوند و باهم تعامل سازنده پیدا کنند ولی الان مطالعات و بررسی‌ها نشان می‌دهد همکاری‌های جمعی در کشور بشدت سقوط کرده و هر روز بدتر می‌شود. وقتی شما هیچ عرصه‌ای برای تعاملات سالم و اخلاقی نداشته باشید فضای مجازی هم خراب می‌شود.»

زمینه برای بروز خشونت درون خانواده و جامعه فراهم می‌شود. ■ **خشونت می‌تواند مجازی باشد**
فضای مجازی مستقل و مجزا از فضای واقعی نیست. وقتی در بیرون از فضای مجازی نتوانیم روابط جامعه را به‌دلیل فروپاشی سازمان اجتماعی تنظیم کنیم چگونه می‌خواهیم آن را در فضای مجازی کنترل کنیم؟ به اعتقاد معیدفر فضای مجازی درحال حاضر عملاً به یک سوپاپ تخلیه انرژی بیجا تبدیل شده است و در واقع ابراز خشم در شبکه‌های اجتماعی روشی برای تخلیه انرژی‌های مزاحم است تا لااقل به برخورد فیزیکی کشیده نشود: «اگر در

امیر آزاد دل، ایران

موسوی نیز در این زمینه می‌گوید: «در بسیاری از کشورهای دنیا شبکه‌های مجازی نمادی از توسعه اجتماعی و فرهنگی در کنار رشد عقلانی است و این شبکه‌ها ابزاری برای مبادلات فکر است. متأسفانه در کشور خودمان گاهی شاهدیم که این شبکه‌ها به جای آنکه کیفیت زندگی را بالا ببرند به محلی برای بیان خشونت کلامی و فحاشی‌های عریان تبدیل می‌شود. در این فضای مجازی زشت‌ترین ناسزاها بدون ملاحظه به افراد مختلف و بخصوص سلبریتی‌ها داده می‌شود و این نشان می‌دهد است هنوز هم فرهنگ عمومی در استفاده از شبکه‌های مجازی پایین است.»

این استاد دانشگاه خشونت‌های پنهان را برای یک جامعه خطرناک می‌داند و معتقد است چون ما جامعه‌ای نیمه‌باز و نیمه‌بسته هستیم، مدیران و مسئولان با همه مشکلات اجتماعی متوجه می‌شوند که زیر پوست شهر چه خبر است و چه خشونت‌های متراکم شده. اما از مسئولان و نهادهای که بگزیریم، ضلع دیگر خشونت خود ما هستیم و اینکه تا چه اندازه بخواهیم این زنجیره را کامل یا در جایی آن را قطع کنیم.

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

۳۲۷۶

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

جدول سودوکو

آسان

۷	۶	۸	۱	۵	
	۹	۸	۶		۴
		۲	۴		۱
۵		۷	۴	۶	۳
			۷	۵	۲
	۹	۱		۵	۶
		۶	۸		۴
	۳		۴	۸	۹
	۴	۳	۲	۶	۵

متوسط

		۲	۸		۵
		۱			۹
۹		۳	۸	۴	
۵		۷			
	۳				۵
۵	۴		۷		۱
				۶	۸
۹		۵			۳
		۷		۵	
		۴	۷		

۳۲۷۶

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

جدول سودوکو

سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

خیلی سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

آسان

۷	۶	۸	۱	۵	
	۹	۸	۶		۴
		۲	۴		۱
۵		۷	۴	۶	۳
			۷	۵	۲
	۹	۱		۵	۶
		۶	۸		۴
	۳		۴	۸	۹
	۴	۳	۲	۶	۵

متوسط

		۲	۸		۵
		۱			۹
۹		۳	۸	۴	
۵		۷			
	۳				۵
۵	۴		۷		۱
				۶	۸
۹		۵			۳
		۷		۵	
		۴	۷		

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

خیلی سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

آسان

۷	۶	۸	۱	۵	
	۹	۸	۶		۴
		۲	۴		۱
۵		۷	۴	۶	۳
			۷	۵	۲
	۹	۱		۵	۶
		۶	۸		۴
	۳		۴	۸	۹
	۴	۳	۲	۶	۵

متوسط

		۲	۸		۵
		۱			۹
۹		۳	۸	۴	
۵		۷			
	۳				۵
۵	۴		۷		۱
				۶	۸
۹		۵			۳
		۷		۵	
		۴	۷		

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

خیلی سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

آسان

۷	۶	۸	۱	۵	
	۹	۸	۶		۴
		۲	۴		۱
۵		۷	۴	۶	۳
			۷	۵	۲
	۹	۱		۵	۶
		۶	۸		۴
	۳		۴	۸	۹
	۴	۳	۲	۶	۵

متوسط

		۲	۸		۵
		۱			۹
۹		۳	۸	۴	
۵		۷			
	۳				۵
۵	۴		۷		۱
				۶	۸
۹		۵			۳
		۷		۵	
		۴	۷		

۷۲۳۲

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

یک جدول با دو شرح

سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲

خیلی سخت

۶		۱		۸	
	۱		۶		۹
	۴			۵	
				۳	
۳	۸	۷	۹	۵	۲
			۴		
			۹		۳
۷				۲	
	۷			۴	
					۲